

VÝUKA ŽÁKŮ S ODLIŠNÝM MATEŘSKÝM JAZYKEM NA STŘEDNÍ ŠKOLE

Máte ve třídě žáka s odlišným mateřským jazykem a přemýšlíte, jak jej zapojit do výuky, když dostatečně neovládá jazyk? Kladete si otázku, jak těmto žákům co nejlépe zpřístupnit vzdělávací obsah jednotlivých předmětů?

- Tomuto tématu se věnujeme na seminářích [Metody ve výuce žáků s OMJ](#) a [Začleňování a výuka žáků s OMJ na SŠ](#).
- Téma podrobněji zpracovává také článek na [Inkluzivní škole](#).
- Rádi Vám také poskytneme konzultaci a metodickou podporu, [kontaktujte odbornou pracovníci pro Váš stupeň či region](#).

Zapojení do výuky

Úspěšné zapojení žáka s OMJ do běžné výuky je pro jeho jazykový rozvoj stejně důležité jako výuka češtiny jako druhého jazyka. Osvojení si jazyka na odborné úrovni, která se běžně používá ve škole, trvá v průměru **5–7 let**. Není tedy možné se zapojením žáka s OMJ čekat, až se naučí česky. Je potřeba ho zapojit již od začátku.

Učíme obsah i jazyk

Jako učitelé kromě specifického obsahu předmětu učíme také **jazyk** tohoto předmětu. Nikdo se nenarodil s tím, že ví, co je to *vývěva*, *frapování*, *metonymie* nebo *kapitál*, proto jazyk související s tématem učíme všechny žáky. Nerodilí mluvčí však potřebují navíc určitou formu podpory – můžeme si to představit jako **lešení**. Můžeme si také vzpomenout na naše vlastní zkušenosti s osvojováním si cizího jazyka – co nám pomáhalo?

Jednoduché tipy do výuky aneb co můžeme udělat již dnes

- V praxi se osvědčilo **být co nejvíce názorní**: předvádíme a demonstrujeme, používáme obrázky, **schémata**, **myšlenkové mapy**, **tabulky** a dáváme k nim úkoly (přiřadit slova, naučit se věty, kterými se schéma či obrázek popíše aj.).
- Doporučujeme **psát a kreslit na tabuli**: téma hodiny, klíčovou slovní zásobu, časové osy, náčrty, schémata...
- Skvěle funguje, když žákům s OMJ **poskytneme tištěné podklady** (předem či ve výuce): výpis slovíček a frází, které budou v hodině potřebovat, osnovu hodiny, zjednodušené výpisky s možností doplnění, text z učebnice s vyznačenou slovní zásobou, pracovní list – cokoliv, co může žák použít na předučení či následné vrácení se k tématu (třeba i s překladačem).
- Osvědčilo se **umožnit žákům používat slovníčky**. Ve výuce i mimo ni mohou používat překladové slovníky či překladače, případně lze se žáky vytvořit vlastní slovníčky do konkrétních předmětů. Inspirovat se můžeme již **vzniklými a dostupnými slovníčky**.
- Doporučujeme **výuku doplňovat o úkoly procvičující jazyk**: doplňování do vět, kroužkování / výběr možností, spojování částí vět dohromady, dokončování začátku vět. Kromě jazyka tyto úkoly procvičují i obsah, jsou tedy využitelné pro celou třídu (žák s OMJ má navíc oporu ve formě databanky slov, možností na výběr aj.).
- Je vhodné **využívat skupinové práce**: spolupráce ve dvojici či skupině podpoří přirozený rozvoj jazyka, je pro žáky příjemnější a podporuje vztahy mezi žáky.
- Důležité je **dávat možnost zažít úspěch** (a zazářit): v každé hodině můžeme najít takovou možnost, např. jednoduchou otázkou k tématu, uvedením dalších příkladů v tématu, přeložením některého slova do jeho rodného jazyka...
- **Snažíme se pochopit náročnou situaci žáka s OMJ a zohledňujeme ji při výuce i hodnocení**.